

Nagrada „Zvane Črnja“ za najbolju hrvatsku knjigu eseja za 2018. godinu

Članovi povjerenstva zaduženog za dodjele nagrade „Zvane Črnja“ za najbolju hrvatsku knjigu eseja za 2018. godinu (prof. dr. sc. Jelena Lužina, predsjednica, prof. dr. sc. Vinko Brešić, član i dr. sc. Mario Kolar, član), nakon temeljitog uvida u svaku od 13 knjiga prijavljenih na natječaj, postupak njihova ocjenjivanja i vrednovanja proveli su u tri deduktivne faze.

Prva je podrazumijevala usuglašavanje oko užeg izbora u koji je svrstano ukupno šest knjiga.

Članovi povjerenstva dogovorili su da, u drugoj fazi, izbor treba dodatno suziti na najuži: samo tri knjige koje su se već pri prvom čitanju nametnule izvrsnošću. Navode se abecednim redom prezimena njihovih autora:

- „Putokazi“ Damira Barbarića (Matica hrvatska, 2018.);
- „Nedoumice“ Dževada Karahasana (Preporod – Kulturno društvo Bošnjaka Hrvatske, 2017.);
- „Predsmrtni dnevnik“ Igora Mandića (VBZ, 2017.).

Jednoglasno je ocijenjeno kako je riječ o iznimnim i nadasve moćnim knjigama koje, „esejistične“ na različite načine (svaka na svoj, autorski jasno profiliran), suvereno zaposjedaju sam vrh ukupne književne produkcije u godini kojom su datirane. Što svakako znači da je kvalifikativ najbolje hrvatske knjige eseja za 2018. godinu mogao biti dodijeljen svakoj od njih.

Povjerenstvo je zaključilo kako činjenica o čak trima vrhunskim esejističkim knjigama prijavljenima na ovogodišnji natječaj upućuje na možda smion zaključak da je „nemetropolitanska“ Nagrada „Zvane Črnja“, koju dodjeljuje Istarski ogranak DHK, u najširem hrvatskom kontekstu prepoznata kao respektivno književno priznanje. Te kako su ga „kao takvo“ prepoznali ne samo autori, već i izdavači.

*

Nakon temeljitih rasprava o svakoj od triju knjiga iz ovogodišnjeg najužeg izbora, povjerenstvo je jednoglasno zaključilo da Nagradu „Zvane Črnja“ za najbolju hrvatsku knjigu eseja za 2018. godinu dodijeli **Damiru Barbariću za knjigu „Putokazi“**.

Opsegom „najmanja“ (180 stranica), takozvanim „sadržajem“ najusredotočenija&najkompaktnija (to se i očekuje od knjige filozofske provenijencije!), te „nastupom“ („stilom“) najsuzdržanija&najodmjerena, Barbarićeva knjiga kao da slijedi onu arhaičnu maksimu klasične poetike koju

smo, zavedeni flamboajantnim „izmima“ i „postizmima“ našega doba, odavno zaboravili: „*riječima tijesno a mislima široko*“.

Između Barbarićevih korica sedamnaest je nadasve kompaktnih i lucidnih tekstova koji kuražno (i stilski besprijekorno!) esežiziraju o onim krupnim pitanjima/dilemama na koje se svi spotičemo gotovo svakodnevno i na svakom koraku:

„Znanost u službi globaliziranog tržišta“, „Što s humanističkim znanostima“, „Tehnika kao izazov“, „Ideja Europe“, „Što je kultura“, „Grad kao umjetničko djelo“, „O darivanju“, „Jezik i domovina“, „Na izvoru demokracije“...

Ovo je samo polovica Barbarićevih naslova: devet od ukupno sedamnaest. Čitani ovako „inventarno“, zvuče kao najave kompliciranih „teškokategornih“ studija od kojih bi svaka trebala imati bar tri stotine stranica. A oni ih rijetko kad imaju više od desetak. Koje troše zato da bi na krajnje jednostavan i više nego čitljiv način govorili o nekima od najsloženijih i najpaklenijih čudesa – o demokraciji, na primjer. Ili o romantici, u čiju se „obranu“ ustobočio prvi esej u knjizi: „Riječ u prilog romantici“, str. 11-27. Upozorenje: krenete li od njega, kao što je red, nećete prestati čitati sve do posljednje stranice! I nećete se prestati iščuđavati nad činjenicom da se i o najzakučastijim stvarima može pisati jednostavno, kratko i sverazumljivo. Pa još i s dobrom dozom humora.

Da će tome biti tako, pokazuje već i ovitak Barbarićeve knjige koji ćemo, međutim, dekodirati tek na kraju balade: riječ je o fotografiji Mirka Cvjetka s koje u nas i u ovaj naš nesavršen svijet bulji točno sedam sova uz koje se naljepilo sedam njihovih naopakih odraza. Autoironijski kometar na temu mudrosti i znanja (naime, sove!) naprosto je savršen. Možete ga tumačiti i dopisivati na stotinu načina.

Kad god se suočite s filozofijskim tekstom, esejom, diskursom, problemom, čak i vicem... apriorno mu pristupate sa strahopoštovanjem, pokušavajući zatomiti vlastiti osjećaj inferiornosti – jer, zaboga, „to“ nije „svakodnevno“ i uvijek je veće od vas. Barbarić, međutim, dekonstruira takav naš pristup i osjećaj. U svojim se tekstovima, uvijek silno kompetentnima, apriorno („na djelu“) deklarira ne samo kao „pristupačan filozof“, već i kao lucidan, žovijalan, duhovit i – čak – autoironičan skriptor. Koji, k tomu, vrlo decidno tvrdi kako „bez filozofije zapadamo u barbarstvo“. I ima pravo, razumije se!

Za Povjerenstvo: Jelena Lužina, predsjednica

Pula, 19. listopada 2018.